

Père et fille au cœur de la conquête nationale.

Josué 13:1	יהושע יג:א
1 Josué était vieux, avancé en âge. L'Eternel lui dit alors: Tu es devenu vieux, tu es avancé en âge, et le pays qui te reste à soumettre est très grand.	א ויהושע זקן בא בימים ויאמר יהוה אליו אתה זקנתה באת בימים והארץ נשארה הרבה מאד לרשתה.

I - Caleb reçoit Hébron

1 - Josué 14 : 6-15	1 - יהושע יד: ו- טו
6 Les fils de Juda s'approchèrent de Josué, au Guilgal; et Caleb, fils de Yefouné, le Kenizien, lui dit: Tu sais ce que l'Eternel a déclaré à Moïse, homme de Dieu, au sujet de moi et au sujet de toi, à Kadèsh-Barnéa. 7 J'étais âgé de quarante ans lorsque Moïse, serviteur de l'Eternel, m'envoya de Kadèsh-Barnéa pour explorer le pays, et je lui fis un rapport avec droiture de cœur. 8 Mes frères qui étaient montés avec moi découragèrent le peuple, mais moi je suivis pleinement la voie de l'Eternel, mon Dieu. 9 Et ce jour-là Moïse jura, en disant: Le pays que ton pied a foulé sera ton héritage à perpétuité, pour toi et pour tes enfants, parce que tu as pleinement suivi la voie de l'Eternel, mon Dieu. 10 Maintenant voici, l'Eternel m'a fait vivre, comme il l'a dit. Il y a quarante-cinq ans que l'Eternel parlait ainsi à Moïse, lorsqu'Israël marchait dans le désert; et maintenant voici, je suis âgé aujourd'hui de quatre-vingt-cinq ans. 11 Je suis encore vigoureux comme au jour où Moïse m'envoya; j'ai autant de force que j'en avais alors, soit pour combattre, soit pour sortir et pour entrer. 12 Donne-moi donc cette montagne dont l'Eternel a parlé dans ce temps-là; car tu as appris alors qu'il s'y trouve des géants, et qu'il y a des villes grandes et fortifiées. L'Eternel sera peut-être avec moi, et je les chasserai, comme l'Eternel a dit. 13 Josué bénit Caleb, fils de Yefouné, et il lui donna Hébron pour héritage. 14 C'est ainsi que Caleb, fils de Yefouné, le Kenizien, a eu jusqu'à ce jour Hébron pour héritage, parce qu'il avait pleinement suivi la voie de l'Eternel, le Dieu d'Israël. 15 Hébron s'appelait autrefois Kiriath-Arba: Arba avait été l'homme le plus grand parmi les géants. Le pays fut dès lors en repos et sans guerre.	ו ויגשו בני יהודה אל יהושע בגלגל ויאמר אליו קלב בן יפנה הקנזי אתה ידעת את הדבר אשר דבר יהוה אל משה איש האלהים על אדותי ועל אדותיך בקדש ברנע. ז בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד יהוה אתי מקדש ברנע לרגל את הארץ ואשב אתו דבר כאשר עם לבבי. ח ואחי אשר עלו עמי המסיו את לב העם ואנכי מלאתי אחרי יהוה אלהי. ט וישבע משה ביום ההוא לאמר אם לא הארץ אשר דרכה רגלך בה לך תהיה לנחלה ולבניך עד עולם כי מלאת אחרי יהוה אלהי. י ועתה הנה הניחיה יהוה אותי כאשר דבר זה ארבעים וחמש שנה מאז דבר יהוה את הדבר הזה אל משה אשר הלך ישראל במדבר ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמנים שנה. יא עודני היום חזק כאשר ביום שלח אותי משה כלחי אז וכחתי עתה למלחמה ולצאת ולבוא. יב ועתה תנה לי את ההר הזה אשר דבר יהוה ביום ההוא כי אתה שמעת ביום ההוא כי ענקים שם וערים גדולות בצרות אולי יהוה אותי והורשתים כאשר דבר יהוה. יג ויברכהו יהושע ויתן את חברון לקלב בן יפנה לנחלה. יד על כן היתה חברון לקלב בן יפנה הקנזי לנחלה עד היום הזה יען אשר מלא אחרי יהוה אלהי ישראל. טו ושם חברון לפני קרית ארבע האדם הגדול בענקים הוא והארץ שקטה ממלחמה.

Questions d'identité :

- Qui est Calev ben Yefouné par rapport à la tribu de Juda ? Verset 14 :6, 15 :13. Comparez avec Nombre 13.
- Pourquoi Calev est-il appelé le Kenizien (הקניזי)? 14 :6, 14 :14, Nombres 32:12. Y a-t-il un rapport avec l'autre héros du soir, Otniel ben Kenaz ?
- Regardez Rashi sur Josué 15 : 13 (ci-dessous)
- Qui est Kenaz ? Regardez Genèse 15 :19, 36 :11, 15, 42.

Une terre sans tirage au sort :

- En vertu de quoi Caleb bénéficie-t-il d'un traitement spécial ? À quel épisode fait-il référence ? Regardez Nombres chapitres 13 et 14, Deutéronome 1.

Hébron :

- Quelle terre demande Caleb et que reçoit-il ? Versets 9 et 12. Comparez avec Nombres 14 :24, Deutéronome 1 : 37
- D'où vient la relation entre Caleb et Hébron ? Regardez Nombres 13 :22, I Chroniques 2, Josué 21 :11-12.

Kiriath Arba et les géants :

- Que signifie Kiriath Arba / קרית ארבע ?
- Qui est le géant dans Nombres 13 :22 ? Qui est le géant dans Josué 14 : 15 et dans Josué 15 :13-14. Quel problème les versets dans Josué cherchent-ils à résoudre ?
- Comment Rashi le résout-il ?
- Allusions au nombre quatre et Hébron : I Chroniques 2, 43, I Chroniques, 23 :19
- Que s'est-il passé d'après-vous ?

Sources secondaires

Nombres 13	במדבר יג
<p>6pour la tribu de Juda: Caleb, fils de Yefouné; [...]</p> <p>22Ils montèrent, par le midi, et ils allèrent jusqu'à Hébron, où étaient Ahiman, Schéschaï et Talmaï, enfants d'Anak. Hébron avait été bâtie sept ans avant Tsoan en Egypte. 23 Ils allèrent jusqu'à la vallée d'Eshkol, où ils coupèrent une branche de vigne avec une grappe de raisin, qu'ils portèrent à deux au moyen d'une perche; ils prirent aussi des grenades et des figues. [...]</p> <p>30Caleb fit taire le peuple, qui murmurait contre Moïse. Il dit: Montons, emparons-nous du pays, nous y serons vainqueurs!</p>	<p>ו למטה יהודה קלב בן יפנה [...].</p> <p>כב ויעלו בנגב ויבא עד חברון ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק וחברון שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים.</p> <p>כג ויבאו עד נחל אשכל ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאהו במוט בשנים ומן הרמנים ומן התאנים. [...]</p> <p>ל ויהס קלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אתה כי יכול נוכל לה.</p>

Nombres 14	במדבר יד
<p>24 Et parce que mon serviteur Caleb a été animé d'un autre esprit, et qu'il a pleinement suivi ma voie, je le ferai entrer dans le pays où il est allé, et ses descendants le posséderont.</p>	<p>כד ועבדי קלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחריו והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורשנה.</p>

Deutéronome 1	דברים א
<p>24 Ils partirent, traversèrent la montagne, et arrivèrent jusqu'à la vallée d'Eshkol, qu'ils explorèrent. 25 Ils prirent dans leurs mains des fruits du pays, et nous les présentèrent ; ils nous firent un rapport, et dirent : C'est un bon pays, que l'Eternel, notre Dieu, nous donne. [...]</p> <p>28 Où monterions-nous ? Nos frères nous ont fait perdre courage, en disant : C'est un peuple plus grand et de plus haute taille que nous ; ce sont des villes grandes et fortifiées jusqu'au ciel; nous y avons même vu des enfants d'Anak. [...]</p> <p>34 L'Eternel entendit le bruit de vos paroles. Il s'irrita, et jura, en disant: 35 Aucun des hommes de cette génération méchante ne verra le bon pays que j'ai juré de donner à vos pères, 36 excepté Caleb, fils de Yefouné; il le verra, lui, et je donnerai à lui et à ses enfants le pays sur lequel il a marché, parce qu'il a pleinement suivi la voie de l'Eternel.</p>	<p>כד ויפנו ויעלו ההרה ויבאו עד נחל אשכל וירגלו אתה. כה ויקחו בידם מפרי הארץ ויורדו אלינו וישבו אתנו דבר ויאמרו טובה הארץ אשר יהוה אלהינו נתן לנו.</p> <p>כז אנה אנחנו עלים אחינו המסו את לבבנו לאמר עם גדול ורם ממנו ערים גדלות וצורות בשמים וגם בני ענקים ראינו שם.</p> <p>לד וישמע יהוה את קול דבריכם ויקצף וישבע לאמר. לה אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה את הארץ הטובה אשר נשבעתי לתת לאבותיכם. לו זולתי קלב בן יפנה הוא יראה ואלו אתן את הארץ אשר דנה בה ולבניו יען אשר מלא אחריו יהוה.</p>

Josué 21 :9-13	יהושע כא:ט-יג
<p>9 Ils donnèrent de la tribu des fils de Juda et de la tribu des fils de Siméon les villes qui vont être nominativement désignées, 10 et qui furent pour les fils d'Aaron d'entre les familles des Kehathites et des fils de Lévi, car le sort les avait indiqués les premiers. 11 Ils leur donnèrent Kiriath-Arba, qui est Hébron, dans la montagne de Juda, et la banlieue qui l'entoure: Arba était le père d'Anak. 12 Le territoire de la ville et ses villages furent accordés à Caleb, fils de Yefouné, pour sa possession.</p>	<p>ט ויתנו ממטה בני יהודה וממטה בני שמעון את הערים האלה אשר יקרא אתהן בשם. י ויהי לבני אהרן ממשפחות הקהתי מבני לוי כי להם היה הגורל ריאשנה. יא ויתנו להם את קרית ארבע אבי הענוק היא חברון בהר יהודה ואת מגרשה סביבתיה. יב ואת שדה העיר ואת חצריה נתנו לקלב בן יפנה באחזתו. יג ולבני אהרן הפנה נתנו את עיר מקלט הרצח את חברון ואת מגרשה ואת לבנה ואת מגרשה.</p>

Rashi sur Josué 14	רש"י על יהושע יד
<p>Verset 7: Comme c'était dans mon cœur. Mais pas comme c'était dans ma bouche, car les espions étaient unis dans leur plan et Calev avait peur de leur dire qu'il ne dirait pas comme eux. Mais quand il vint [vers Moïse] il les contredits. C'est ce que y est dit</p>	<p>פסוק ז: כאשר עם לבבי ולא כאשר עם פי, שהמרגלים היו בעצה אחת, וירא קלב לומר להם שלא יאמר כמותם, וכשבא הכחישם, וזהו</p>

<p>(Bamidbar 14:24) : <i>Parce qu'il possédait en lui un esprit différent</i>, car ce qu'il leur disait de sa bouche n'était pas ce qu'il avait dans le cœur.</p> <p>Verset 10: Cela fait maintenant quarante-cinq ans. De là, nous apprenons qu'il a fallu sept ans pour conquérir le pays, car c'est la deuxième année que Moshe a envoyé les espions. Après cela, il resta trente-huit ans pendant lesquels ils parcoururent le désert, et sept ans pour conquérir la terre, ce qui fait quarante-cinq ans.</p> <p>Verset 15 : Le plus grand homme parmi les géants. Le père d'Achimon, de Sheishai et de Talmi était Arba. Autre explication : [Elle s'appelait Kiryat-arba, la ville des quatre] à cause du père et des trois fils, car ils sont appelés la progéniture du géant]. Voir Bamidbar 13:22.</p>	<p>שְׁנָאֵמַר שָׁם (במדבר יד כד): עֲקֹב הִיְתָה רוּחַ אַחֲרַת עִמּוֹ, שֶׁהִיא אוֹמֵר לָהֶם אֶחָד בְּפֶה וְאֶחָד בְּלֵב.</p> <p>פסוק י': זֶה אַרְבָּעִים וְחֲמֵשׁ שָׁנָה לְמַדְנֵנוּ שֶׁשָׁהוּ בְּכִיבוּשׁ הָאָרֶץ שִׁבְעַת שָׁנִים, שֶׁהָרִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית שֶׁלַח מִשְׁפַּח הַמְּרַגְלִים, נִשְׁאָרוּ שְׁלֹשִׁים וְשִׁמְנָה שָׁהֲלוּ בַמִּדְבָּר וְשִׁבְעַת שָׁנָה, הָרִי אַרְבָּעִים וְחֲמֵשׁ.</p> <p>פסוק טו': הָאָדָם הַגָּדוֹל בְּעֵנְקָיו הוּא אָבִיהֶם שֶׁל אַחִימֵן וְשֵׁשִׁי וְתַלְמִי, אַרְבַּע הֵיָה שְׁמוֹ. דְּבַר אַחֵר: עַל שֵׁם הָאָב וְשִׁלְשָׁה בָנָיו, שֶׁכֵּן קוֹרְא אוֹתָם (שֵׁם יג כב): יְלִידֵי הָעֵנֶק.</p>
--	--

II – Caleb et sa fille Akhsa

2- Josué 15	2 - יהושע טו
<p>13 On donna à Caleb, fils de Yefouné, une part au milieu des fils de Juda, comme l'Eternel l'avait ordonné à Josué; on lui donna Kiriat-Arba, qui est Hébron: Arba était le père d'Anak. 14 Caleb en chassa les trois fils d'Anak: Schéschaï, Ahiman et Talmi, enfants d'Anak. 15 De là il monta contre les habitants de Debir: Debir s'appelait autrefois Kiriat-Sépher. 16 Caleb dit: Je donnerai ma fille Acsa pour femme à celui qui battra Kiriat-Sépher et qui la prendra. 17 Otniel, fils de Kenaz, frère de Caleb, s'en empara; et Caleb lui donna pour femme sa fille Acsa. 18 Lorsqu'elle fut entrée chez Otniel, elle le sollicita de demander à son père un champ. Elle descendit de dessus son âne, et Caleb lui dit: Qu'as-tu? 19 Elle répondit: Fais-moi un présent, car tu m'as donné une terre du midi; donne-moi aussi des sources d'eau. Et il lui donna les sources supérieures et les sources inférieures.</p>	<p>ג וְלִקְלֵב בֶּן יִפְנֶה נָתַן חֶלֶק בְּתוֹךְ בְּנֵי יְהוּדָה אֵל פִּי יְהוָה לַיהוֹשֻׁעַ אֶת קִרְיַת אַרְבַּע אָבִי הָעֵנֶק הִיא חֶבְרוֹן. יד וַיִּרְשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֶת שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי הָעֵנֶק אֶת שְׁשִׁי וְאֶת אַחִימֵן וְאֶת תַּלְמִי יְלִידֵי הָעֵנֶק. טו וַיַּעַל מִשָּׁם אֶל יֹשְׁבֵי דְבַר וְשָׁם דְּבַר לְפָנָיו קִרְיַת סֶפֶר. טז וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר יִכֶּה אֶת קִרְיַת סֶפֶר וְלָכְדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת עַכְסָה בְּתִי לְאִשָּׁה. יז וַיִּלְכְּדָהּ עֲתַנְיָאֵל בֶּן קִנְזִי אֶחָי כָּלֵב וַיִּתֵּן לוֹ אֶת עַכְסָה בְּתוֹ לְאִשָּׁה. יח וַיְהִי בְּבֹאֶה וְנִסְיָתָהּ לְשִׂאֵל מֵאֵת אָבִיהָ שָׂדֶה וְנִתְּנָח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר לָהּ כָּלֵב מַה לָּךְ. יט וַתֹּאמֶר תִּנֶּה לִּי בְרֵכָה כִּי אֶרֶץ הַנְּגֹב נִתְּנָה וְנִתְּתָה לִי גֵלֶת מַיִם וַיִּתֵּן לָהּ אֶת גֵּלֶת עֲלִיּוֹת וְאֶת גֵּלֶת תַּחְתִּיּוֹת.</p>

Verset 13:

- Quel est le problème soulevé par Rashi et comment le résout-il ?

Verset 14 :

- Combien y'a t-il de géants à Hébron ?
- Qu'est-ce qui embête Rashi ?

Verset 15 :

- Que signifie Kiriat Sefer/ קרית ספר?
- Que fait Rashi avec le nom de la ville ? D'où sort son explication ? Regardez comment il file son explication tout au long de son commentaire.

Verset 16 :

- Pourquoi Caleb ne conquière-t-il pas la ville lui-même ?
- L'échange d'Akhsa contre la ville vous rappelle-t-il d'autres histoires, dans la Bible ou dans d'autres textes ?

Versets 18-19 :

- Pourquoi Akhsa tombe-t-elle de l'âne ? La chute d'Akhsa vous rappelle-t-elle une autre chute
- Comment Rashi (et le Talmud ci-dessous) considèrent-ils Akhsa ?

Sources secondaires

Rashi sur Josué 15	רש"י על יהושע טו
Verset 13: Selon la parole de Dieu à Josué. Comme le Saint, béni soit-Il, a dit à Josué.	פסוק יג: אַל פִּי ה' לִיהוֹשֻׁעַ כָּמָה שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ.
Verset 14 : Caleb en chassa. Cela s'est produit après la mort de Josué, car sous Josué, Hébron n'avait pas encore été capturée, comme il est dit dans le livre des juges. (Juges 1:20). Cela a été écrit ici uniquement à cause du lien avec la partition de la terre.	פסוק יד: וַיִּרְשׁ מִשָּׁם כָּלֵב לְאַחַר מִיתַת יְהוֹשֻׁעַ, כִּי עָדִיין בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ לֹא נִלְכְּדָה חֶבְרוֹן, כָּמָה שְׁנֹאָמַר בְּסֵפֶר שׁוֹפְטִים (א כ), וְלֹא נִכְתְּבָה כֹּאן אֶלָּא מִפְּנֵי הַחֲלָקָה .
Verset 15: Kiryat Sefer. Nos rabbins ont dit : « Ce sont les lois qui ont été oubliées pendant les jours de deuil de Moïse, qu'Otniel, fils de Kenaz, a redécouvertes grâce à son érudition dialectique.	פסוק טו: קְרִיַת סֵפֶר רְבוּתֵינוּ אָמְרוּ (תמורה טז א): אֵלֹהֵי הַלְכוֹת שְׁנִשְׁתַּכַּחוּ בִּימֵי אֲבֵלֹו שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהִחְזִיר עִתְנִיָּאל בֶּן קִנְז מִפְּלוּלוֹ .
Verset 17 : Frère de Calev, par sa mère.	פסוק יז: אַחֵי כָלֵב מֵאִמּוֹ .
Verset 18: Elle tomba. Selon le Targum, וְאַתְרַכִּינַת, elle se pencha. Elle se pencha pour tomber à ses pieds.	פסוק יח: וַתִּצְנַח (תרגום): וְאַתְרַכִּינַת, הִטְתָּה עַצְמָהּ לִפְּלוּל בְּרַגְלֶיהָ.
Verset 19: Donne-moi une bénédiction, donne-moi de la nourriture.	

<p>Une terre du midi : חֶרְבָה — sec, qui est similaire à « la surface du sol était sèche » Voir Genèse 8:13 et Onkelos traduit חֶרְבָה par נְגִיבוּ. En français : sec. C'est-à-dire une maison « sèche » de tout bien, un homme qui ne désire que la Torah.</p> <p>Tu m'as donné. Le mot נִתְּנִי est le même que נִתַּתְּ לִי, comme dans : « Ils ne pouvaient pas lui parler calmement » (Genèse 37:4) Là aussi le mot דִּבְרָרָה est le même que דִּבְרָר אֵלָיו, parle-lui. « Mes enfants se sont éloignés de moi ». Voir Jérémie 10:20. Là aussi, le mot יִצְאָנִי est le même que יִצְאוּ מִמֶּנִּי. « Il cuisinait pour eux » I Rois 19:21. Là aussi, le mot בְּשֵׁלֶם est le même que בָּשַׁל לָהֶם.</p> <p>Sources, sources</p>	<p>פסוק יט: תְּנֵה לִי בְרָכָה פְּרִנְסָה. אֶרֶץ הַנְּגִבַת חֶרְבָה, כְּמוֹ (בראשית ח יג): חֶרְבָה פְּנֵי הָאָדָמָה, וּמִתְרַגֵּם: נְגִיבוּ, שִׁיקָא בְּלַע"ז (יְבֻשָׁה), בֵּית מְנַגֵּב מְקַל טוֹב, אָדָם שָׂאִין בּוֹ אֶלָּא תוֹרָה. נִתְּנִי נִתַּתְּ לִי, כְּמוֹ (שם לז ד): דִּבְרוּ לְשֵׁלֹם—דִּבְרָר אֵלָיו; (ירמיהו י כ): בְּנֵי יִצְאָנִי—יִצְאוּ מִמֶּנִּי; (מלכים א יט כא): בְּשֵׁלֶם—בָּשַׁל לָהֶם. גְּלוֹת מַעֲיָנוֹת.</p>
---	--

<p>BT Temura 16a</p> <p>Dans la Mishna on enseigne: 1700 obtenus pas le raisonnement à fortiori, le rapprochement textuel, et des précisions de scribes ont été oubliées pendant la période de deuil de Moïse.</p> <p>Rabbi Abahu dit: Néanmoins, elles ont été retrouvées par Otniel fils de Kenaz grâce à son érudition, comme il est dit: <i>Et Otniel, fils de Kenaz, frère de Caleb, l'a conquît et il lui donna pour femme Akhsa, sa fille</i> (Josué 15 :16-17). Et pourquoi est-elle appelée Akhsa ? Car quiconque la voyait se fâchait [ko'es] contre sa propre femme.</p> <p><i>Et il arriva, quand elle vint à lui, qu'elle le persuada de demander à son père un champ ; et elle descendit de dessus son âne; et Caleb lui dit : Qu'as-tu ?</i> (Josué 15:18).</p> <p>Que signifie <i>Et elle descendit</i> ? Rava dit au nom de Rabbi Yitzhak : Elle lui dit « Tout comme cet âne crie immédiatement, quand il n'a pas de nourriture dans son abreuvoir, de même une femme qui n'a pas de blé chez elle, crie immédiatement. »</p> <p><i>Et elle dit : Donne-moi une bénédiction ; car tu m'as établi dans le pays du Sud [néguev], une maison asséchée de richesse. et tu m'as donné des sources d'eau</i> : un homme qui n'a rien d'autre que la Tora</p> <p><i>Et il lui donna les sources supérieures et les sources inférieures</i> (Josué 15 :19). Caleb lui dit : Celui qui s'abreuve du monde supérieur et du monde inférieur, a-t-il besoin qu'on demande sa nourriture pour lui ?</p>	<p>בבלי תמורה טז.</p> <p>במתניתין תנא: אלף ושבע מאות קלין וחמורין וגזירות שוות ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה.</p> <p>אמר רבי אבהו אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז מתוך פלפולו שנאמר (יהושע טו, יז) וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב ויתן לו את עכסה בתו לאשה. ולמה נקרא שמה עכסה? שכל הרואה אותה כועס על אשתו.</p> <p>(יהושע טו, יח) ויהי בבואה ותסיתהו לשאל מאת אביה שדה ותצנח מעל החמור, מאי ותצנח? אמר רבא א"ר יצחק: אמרה לו מה חמור זה כיון שאין לו מאכל באבוסו מיד צועק, כך אשה כיון שאין לה תבואה בתוך ביתה מיד צועקת.</p> <p>(יהושע טו, יט) ותאמר תנה לי ברכה כי ארץ הנגב נתתני בית שמנוגב מכל טובה. ונתתה לי גולות מים: אדם שאין בו אלא תורה בלבד (יהושע טו, יט) ויתן לה כלב את גולות עליות ואת גולות תחתיות. אמר לה מי שדר עליונים ותחתונים יבקש ממנו מזונות.</p>
---	---